

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI

Maj 2018

Opracowanie: Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ

I. WNIOSKI

- a. Chińska Republika Ludowa na forach międzynarodowych wzywa do pokojowego rozwiązania konfliktu ukraińskiego, którego rozwiązanie leży w interesie stosunków bilateralnych pomiędzy Rosją a Chinami;
- b. Chińsko-białoruska inicjatywa utworzenia parku przemysłowego Great Stone staje się jednym z głównych narzędzi polityki zagranicznej Białorusi w kontekście gospodarczym;
- c. Chiny w kontekście stosunków gospodarczych z Rosją mogą w kilkumiesięcznej perspektywie doprowadzić do reorientacji ich głównych założeń prowadzenia polityki zagranicznej, koncentrując się w mniejszym stopniu na polityce energetycznej.

II. CHINY-UKRAINA

2 maja: China Skyrizon Aviation Industry naciska na reformy wewnętrzne w Motor Sicz. Ukraiński wiceminister rozwoju gospodarczego i handlu Jurij Brovchenko przedstawił stanowisko strony chińskiego koncernu, iż w interesie obu spółek leży jak najszybsze wdrożenie mechanizmów współpracy, niemniej strona chińska wyraża zrozumienie wobec procesów zachodzących na Ukrainie. Rząd w Kijowie zobowiązał się do podjęcia niezbędnych środków w celu zapewnienia stabilności przedsiębiorstwa mającego swą główną siedzibę w Zaporozżu. Planowana współpraca w przemyśle lotniczym zakłada wspólną budowę statków powietrznych.

8 maja: ukraiński rząd ogłasza przetarg na utworzenie farmy solarnej w Czarnobylu. Dmytro Parfenenko pełniący obowiązki szefa Funduszu Mienia Państwowego Ukrainy powiadomił, iż przetarg obejmuje utworzenie elektrowni słonecznej o minimalnej mocy 100 MW. Będzie to część większego projektu „Chernobyl Solar”, który zakłada adaptację terenów niezdatnych do zamieszkania po czarnobylskim wybuchu reaktora jądrowego w kwietniu 1986 roku. Nie jest

tajemnicą, iż inwestycja przyciąga największe przedsiębiorstwa solarne z Państwa Środka. Przetarg ma rozstrzygnąć się w czerwcu 2018 roku.

18 maja: ChRL decyduje się na zwiększenie importu ukraińskiej kukurydzy.

W obliczu ryzyka wciągnięcia kukurydzy w konflikt handlowy pomiędzy USA a ChRL, Chiny decydują się na zwiększenie importu zboża z Ukrainy. Pekin oficjalnie motywuje swą decyzję zaostrzeniem kontroli nad produktami modyfikowanymi genetycznie. Sytuacja spowodowała napięcia związków zawodowych w obu krajach, bowiem Chiny są największym rynkiem zbytu dla kukurydzy co prowadzi do poważnych strat finansowych przez amerykańskich rolników a z drugiej strony zaostrzenie chińskich przepisów ws. GMO doprowadziło do przymusu utylizacji kilkuset ton zboża przez chińskich przedsiębiorców. Obecnie, chińscy przedstawiciele biznesu nie chcą podejmować ryzyka finansowego i niemal całkowicie zaprzestali importu amerykańskiej kukurydzy.

19 maja: Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy chwali sobie współpracę z Chinami.

Szefowa ukraińskiego resortu, Liliya Grynevych dodatkowo wspomniała, iż ośrodku naukowe obu państw prowadzą 9 dużych projektów badawczych. Wizyta chińskiego ministra edukacji Chen Baoshenga w czerwcu 2017 roku miała otworzyć nowy rozdział w dwustronnej współpracy naukowej. Grynevych przekazała również chińskiemu ambasadorowi Du Wei nagrodę za wkład w rozwój chińsko-ukraińskiej współpracy. Za kamienie milowe dwustronnej kooperacji uważa się Wystawę Nauki, Technologii i Innowacji Chiny-Ukraina z listopada 2017 roku oraz przekazanie przez stronę chińską 23 tys. komputerów dla ukraińskich szkół. Planowany rozwój współpracy zakłada wspólny udział w międzynarodowych projektach badawczych.

29 maja: Chińsko-Ukraińskie Forum Współpracy Gospodarczej w Kijowie.

Tematem przewodnim tegorocznego forum jest wzmocnienie potencjału gospodarczego i inwestycyjnego Ukrainy. W ramach forum, ukraińscy przedsiębiorcy zaprezentowali swoje projekty w sektorach: agro-przemysłowym, energetycznym, infrastrukturalnym oraz turystycznym. W ukraińskim forum wzięło udział 75 przedstawicieli struktur rządowych oraz przedsiębiorstw państwowych z ChRL.

30 maja: Sergiy Savchuk: Ukraina i Chiny mają duży potencjał współpracy w sektorze energii odnawialnej, przetwarzania odpadów i zarządzaniu efektywnością energetyczną.

Savchuk będący przedstawicielem Państwowej Agencji ds. Efektywności Energetycznej wyraził duże nadzieje w kwestii współpracy

energetycznej pomiędzy państwami. Ukraińskie przedsiębiorstwa mają studiować rozwiązania chińskich partnerów, którzy są światowymi liderami w dziedzinie energii odnawialnej. Obecnie, Ukraina może zaoferować Chinom udział w około 100 projektach energetycznych, które wymagają inwestycji 3,95 mld USD. Przypomnijmy, iż w grudniu 2017 roku doszło do podpisania memorandum między Chińską Krajową Administracją Energetyczną oraz Państwową Agencją ds. Efektywności Energetycznej Ukrainy ws. promocji „zielonej energii”.

III. CHINY-BIAŁORUŚ

8 maja: Białoruś z propozycją utworzenia subparku prowincji Syczuan w okolicach Mińska. Sugestią białoruskiego rządu planowane jest przyśpieszenie projektu, który zakłada utworzenie subparku prowincji Syczuan w ramach parku przemysłowego Great Stone. Szef administracji parku – Aleksander Yaroshenko ujawnił, iż stosowna umowa została już przygotowana. Podpisanie umowy prawdopodobnie zbiegnie się w czasie z rozpoczęciem produkcji jednego z chińskich rezydentów parku – Chengdu Xinzhi Silk Road Development z prow. Syczuan.

8 maja: Chińsko-białoruskie porozumienie wizowe. Przedstawiciele białoruskiego rządu oficjalnie potwierdzili doniesienia o planowanym porozumieniu ws. 30-dniowego reżimu bezwizowego pomiędzy Chinami a Białorusią. Porozumienie przypisywane jest do bilateralnej współpracy turystycznej. Podobne porozumienie białoruski rząd zawarł 13 lutego 2018 ze Specjalnym Regionem Administracyjnym Hongkong, gdzie ruch bezwizowy może wynosić do 14 dni.

15 maja: kompleks mieszkalny w parku przemysłowym Great Stone z chińskim finansowaniem. Ambasador ChRL na Białorusi Cui Qiming w imieniu chińskiego rządu podpisał porozumienie, w którym strona chińska zobowiązuje się zainwestować 127,17 mln RMB (1,1 mln USD) na budowę mieszkań dla pracowników parku przemysłowego w okolicach Mińska. Wykonawcą projektu będzie chińsko-białoruska spółka SZAO Industrial Park Development Co. Docelowo, w parku przemysłowym ma pracować i mieszkać ok. 120 tys. osób.

25 maja: Andrei Kobayakov: Białoruś jest gotowa na zwiększenie eksportu produktów spożywczych do Chin. Białoruski premier podkreślił, iż *Chiny są największym globalnym importerem żywności, wobec powyższego Białoruś jest gotowa zaoferować chińskim konsumentom ekologiczne produkty najwyższej jakości.* Chodzi tu przede wszystkim o zwiększenie eksportu mięsa i mleka do

Państwa Środka. W obliczu prężnie rozwijanego kontenerowego połączenia kolejowego Białoruś-Chiny (2700 pociągów w 2017 roku; 5000 do 2020 roku), kluczowym jest, aby całkowicie wykorzystać potencjał tranzytu kolejowego. Kobyakov dodał, iż doskonałym miejscem do promocji białoruskich produktów spożywczych będzie International Shanghai Expo, które odbędzie się w listopadzie 2018 roku.

27 maja: wizyta Wang Qishana na Białorusi. Wiceprezydent ChRL na zaproszenie białoruskiego rządu odbył oficjalną wizytę w Mińsku, gdzie m.in. spotkał się z prezydentem Łukaszenką i premierem Kobyakovem. Przedmiotem rozmów było przede wszystkim podjęcie nowych projektów w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku oraz kurtuazyjne zaproszenie białoruskiego prezydenta do uczestnictwa w szczycie Szanghajskiej Organizacji Współpracy, które odbędzie się w chińskim Qingdao.

IV. CHINY-ROSJA

4 maja: Oficjalne fiasko umowy na linii Rosneft-CEFC. Jedną ze stron umowy, Glencore PLC zdecydowała się na zawieszenie umowy z Qatar Investment Authority (QIA) w celu sprzedaży swoich udziałów w Rosyjskim Rosneftcie. Oznacza to anulację całej procedury przejęcia udziałów. Chiński CEFC pod kierownictwem zatrzymanego pod zarzutem korupcji Ye Jianminga planował przejęcie 14,16% udziałów w rosyjskiej spółce za 9,1 mld USD. Rząd w Pekinie dotychczas nie wystosował żadnego oświadczenia na ten temat. Nie jest również jasne, czy chiński rząd udzielił kiedykolwiek oficjalnego poparcia dla prywatnej chińskiej spółki.

11 maja: Rosja dostarczyła pierwszy zestaw systemu obrony powietrznej S-400 do Chin. Z przekazów medialnych dowiadujemy się, iż ChRL stała się pierwszym zagranicznym nabywcą zaawansowanego systemu S-400 w ramach podpisanej umowy w kwietniu 2014 roku. Raporty międzynarodowe wskazują, iż Chiny dokonały zakupu od 4 do 6 zestawów, jednak z oficjalnego raportu przekazanego przez oficjalne rosyjskie media (TASS) wynika, iż Pekin dokonał zakupu dwóch zestawów. Prawdopodobnie nowe baterie zastąpią systemy S-300, które obecnie stacjonują w prow. Fujian.

17 maja: Chiny regulują współpracę z Eurazjatycką Unią Gospodarczą. EUG której przewodnictwem sprawuje Rosja porozumiała się z chińskim rządem w

sprawach gospodarczych, m.in. ustanawiając czasową strefę wolnego handlu pomiędzy stronami. Porozumienie zostało zawarte w kazachskiej Astanie podczas forum ekonomicznego Chiny-EUG. Przypomnijmy, iż porozumienie zostało wypracowane już w październiku 2017 roku w chińskim Hangzhou.

21 maja: Wang Qishan z wizytą w Petersburgu. Chiński wiceprezydent odbył swoją pierwszą zagraniczną wizytę od objęcia stanowiska w marcu 2018 roku. Podczas forum ekonomicznego odbywającego się w Petersburgu, Wang potwierdził, iż w przypadku wojny handlowej pomiędzy USA a ChRL nie będzie zwycięzcy, natomiast Pekin musi być gotowy na taką ewentualność. Jest to zatem symboliczna wizyta, która oprócz kurtuazyjnego wymiaru ma na celu jeszcze bardziej zbliżyć gospodarczo i politycznie Moskwę z Pekinem.

29 maja: Rosja dostarczy ostatnią partię myśliwców Su-35 w 2018 roku. Siły powietrzne Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej (PLAAF) według rosyjskiego Interfaxu zostaną zasilone kolejną partią samolotów bojowych jeszcze w 2018 roku. Jeśli tak się stanie, Rosja wypełni podpisany w listopadzie 2015 roku kontrakt o wartości 2,5 mld USD na dostarczenie 24 myśliwców. Pierwsza partia zamówienia trafiła do ChRL w grudniu 2016, druga w grudniu 2017 roku. Ostatnia aktywność PLAAF z użyciem SU-35 została odnotowana 11 maja 2018 roku podczas patrolu wzdłuż wybrzeży Tajwanu.

31 maja: ewaluacja chińsko-rosyjskiej współpracy podczas forum think-tanków. Podczas chińsko-rosyjskiego forum think tanków zorganizowanego wspólnie przez Chińską Akademię Nauk Społecznych (CASS) i Rosyjską Radę Stosunków Międzynarodowych (RIAC), sekretarz generalny Szanghajskiej Organizacji Współpracy Rashid Alimov pozytywnie wypowiedział się nt. bilateralnej współpracy obu państw w ramach organizacji. Ponadto w trakcie trwania forum, Zhang Hanhui reprezentujący chiński MSZ przekazał informację, iż od stycznia do kwietnia wymiana gospodarcza FR i ChRL osiągnęła 31,2 mln USD i prawdopodobnie przekroczy granicę 100 mld USD w 2018 roku.

KOMENTARZ

1. Chiny wzywają do rozwiązania ukraińskiego konfliktu na forum międzynarodowym. Chiny biorące co raz większą odpowiedzialność za rozwiązywanie konfliktów międzynarodowych wezwały do „zrównoważonego”

rozwiązania kryzysu na Ukrainie, biorąc pod uwagę interesy wszystkich zainteresowanych stron. Ma Zhaoxu reprezentujący ChRL w Stałym Przedstawicielstwie w RB ONZ wezwał innych jej członków do intensyfikacji prac dotyczących rozwiązania konfliktu. Stanowisko Chin pozostaje bez zmian – wszystkie strony konfliktu powinny wdrożyć rezolucję RB ONZ nr. 2202 i powstrzymać siłowe próby rozwiązania konfliktu na rzecz wdrożenia porozumień z Mińska oraz powinny wypracować kompleksowe i trwałe rozwiązanie w drodze dialogu i konsultacji na forum międzynarodowym.

Chińska strategia nieingerencji w wewnętrzne sprawy państw trzecich jak i klimat bilateralnych relacji na linii Moskwa-Pekin nie pozostawiają zbyt szerokiego pola manewru dla chińskiej dyplomacji w celu ostatecznego rozwiązania konfliktu na Ukrainie. W obliczu postępującego uzależnienia energetycznego ChRL od dostaw surowców z Rosji, nie może dziwić brak zdecydowanych działań w celu rozstrzygnięcia problemu. Ukraina jest też bardzo ważnym elementem gry dyplomatycznej Pekinu w relacjach z Rosją. Utrzymywanie chińskiego *status quo* w obliczu wojny na wschodzie Ukrainy jest w interesie Moskwy, niemniej Chiny w pewnym momencie mogą użyć tego argumentu w celu wywarcia presji dyplomatycznej na Rosji. Na ten moment taki scenariusz jest mało prawdopodobny, jednakże nie można go wykluczyć – szczególnie w obliczu rosnących zależności gospodarczych i energetycznych pomiędzy mocarstwami.

2. Białoruski projekt parku przemysłowego Great Stone staje się akceleratorem zagranicznej wymiany handlowej państwa. Gwałtowny rozwój strefy przemysłowej zachęcił do współpracy inne podmioty handlowe i produkcyjne na terenie kraju. Wizytujący w maju przedstawiciele Strefy Wolnego Handlu Piroł (FTZ Piroł) przygotowali już odpowiedni zarys współpracy z „Great Stone”. Wartością dodaną do FTZ Piroł jest fakt, iż posiada ona umowy o wolnym handlu z innymi europejskimi państwami, w tym z Serbią. W obliczu rosnących inwestycji z państwami Półwyspu Bałkańskiego, planuje się eksport chińskich producentów będących rezydentami białoruskiego parku przemysłowego do Serbii oraz UE. Podobną współpracą zainteresowana jest Strefa Wolnego Handlu Gomel-Raton.

W kontekście rozwoju chińsko-białoruskich więzi gospodarczych należy również wspomnieć o ekskluzywnym wywiadzie premiera Białorusi Andreja Kobyakova dla chińskiej agencji informacyjnej Xinhua. Szef białoruskiego rządu odniósł się do rozwoju parku Great Stone, wskazując iż projekt ten wszedł w fazę umiędzynarodowienia. Obecnie 34 przedsiębiorstwa z 8 krajów prowadzą swój biznes w okolicach Mińska. Kobyakov podkreślił również, iż rozwój parku wyznacza przyszły kierunek rozwoju białoruskiej gospodarki, zwiększając jej potencjał

eksportowy. Planowane przyjęcie tranzytu 5 tys. składów kolejowych do 2020 roku powinno również stworzyć szansę na rozwój białoruskiego eksportu mleka, wołowiny, drobiu i innych produktów spożywczych do Azji. Premier wspomniał również o aktualnie realizowanych 16. projektach z Chinami, których wartość szacowana jest na 8 mld USD.

3. Chiny stały się największym odbiorcą paliw kopalnych z Rosji. Głównym powodem takiego stanu rzeczy jest zdecydowany spadek eksportu ropy naftowej i gazu ziemnego do Europy. Ponadto, na początku 2018 roku Rosja podwoiła zdolność eksportową do Chin poprzez modernizację i budowę nowych rurociągów. Spadek eksportu ropy naftowej do Europy drogą morską wywołuje problemy w ramach organizacji OPEC, która aktualnie zмага się z nadmierną podażą tankowców. Z raportów branżowych dowiadujemy się, iż rosyjski eksport ropy naftowej z jej zachodnich portów na Morzu Czarnym i Bałtyckim spadł o 19% do poziomu 1,8 baryłek dziennie w pierwszych 6. miesiącach 2018 roku. W tym samym czasie, eksport do Chin wzrósł o 43% do ok. 750 tys. baryłek dziennie. Ponadto, Rosja utrzymuje pozycję czołowego dostawcy ropy naftowej przez 14 kolejnych miesięcy. Prawdopodobnie spowoduje to zwiększenie amerykańskich i – przede wszystkim – bliskowschodnich dostaw surowców na Stary Kontynent.

Komentując fiasko przejęcia udziałów Rosneftu przez chiński CEFC, zachodnie media jako główny powód wskazują na zbyt duże ryzyko polityczne ze strony ChRL. Po przejęciu stanowiska dyrektora Rosneftu w maju 2012 roku przez Igora Sechina, spółka co raz częściej stawała się instrumentem polityki zagranicznej Federacji Rosyjskiej, niemniej jednak CEFC po przejęciu pakietu kontrolnego w kazachskim KazMunayGas w maju 2016 roku zdawała się pełnić tożsamą rolę. Pytaniem otwartym zostaje zatem temat kolejnych potencjalnych fuzji i przejęć pomiędzy Chińską Republiką Ludową a Federacją Rosyjską w sektorze energetyki. Być może po osiągnięciu przez Chiny bezpieczeństwa energetycznego w dostawach paliw kopalnych z Rosji priorytety polityki zagranicznej Chin obejmą inne strategiczne sektory gospodarki.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Łodzi. Utwór powstał w ramach konkursu *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*.

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

 **OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH**

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodm-lodz.pl